

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН»

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР.

43-ЙИЛ ЧИКИШИ
№ 153 (11.902)

Якшанба, 2 июль 1961 йил.

Баҳоси 2 тийин.

УМУМИЙ ЮКСАЛИШГА ЭРИШИШНИНГ СИНАЛГАН МЕТОДИ

ШОНЛИ Коммунистик партиянинг тарихий XXII съезди очилган кун тобора ақиллашмоқда. Кўп миллатли улкан элимизнинг ҳамма ерида, гуркираб ўсаятган халқ ҳўжалигимизнинг ҳамма соҳасида ишчилар, қолхозчи-деҳқонлар ва совет аёлларининг меҳнат гайрати жўш ўроқда. Коммунизм қурилиши халқимизнинг кундалик ҳаётий ишига айланиб кетган. Булар ҳаммаси улуғ Лениннинг социализм халқ иқдорлигининг, оммавий меҳнат қаҳрамонлигининг битмас-туганмас манбаларини вужудга келтиради, деб айтган сўзлари тамомида тантаналар қилганлигининг далолатидир. Булар етти йилликнинг учинчи йили тошириқларидан эмас, балки коммунистик қурилишнинг улуғвор режалари ҳам ҳеч сўзсиз оқибатли бажарилишининг далолатидир.

Республикамизнинг қишлоқ ҳўжалик меҳнаткашлари партиянинг Марказий Комитетининг январь Пленуми белгилаб берган жаъовар программани амалга ошира бориб, деҳқончиликнинг ҳамма соҳасини, биринчи навбатда пахтачиликни, қорачиликни кескин суръатда юксалтириш, оза-Ватанга бу йил 3 миллион 200 миң тонна «оқ олтин» ва ҳар қачонгидан кўп миңдорда бошқа халқ маҳсулотлар етказиб бериш учун зўр гайрат билан фидокорона ишламоқдалар, янгида янги резервларни топиб, ишга солимоқдалар.

Ватандинг устидан чиқиш учун кураш авж олиб кетган шу долор кунларда ҳар туп гўшани кўз орабигидан авайлаб парвариш қилиш, ҳар бир дона шонани тузга, тузга асас қилиб айлантириш, ҳар туп маҳсулотнинг сермахсудлигини, сифатларини соғиб олинадиган сурт миқдорини кун сайин кўпайтиришга эришиш ҳар бир партия ва совет ҳодимининг ҳам, қолхоз, совхоз раҳбарларининг ҳам, олий қолхозчи ва совхоз ишчисининг ҳам, барча мутахассис ва қоравдорнинг ҳам муқаддас бурчи бўлиб қолди. Илгор ҳўжаликлар ишчилик ҳўжалик маҳсулотларини етиштиришда анчагина муваффақиятларини кўлга киритди.

Лекин дастлабки муваффақиятларга маҳлиё бўлиш совет кишилари учун бутунлай ёт нарсадир. «Бутун бир марраги эгаллашнинг, — деди ўртоқ Н. С. Хрушчев, — эртага янги марраги эгаллаш учун кураш. Биз мана шундай ишлашимиз керак. Коммунистларнинг, барча совет кишиларининг иш устуни худди мана шундай бўлиши эсимиз. Бошқача қилиб айтганда, иллат қорхонасидан новаторнинг еки қолхоз, совхоздаги маҳсулотнинг бутунги марраси эртага қоллективнинг маррасига айланиши.

Бу олижаноб мақсадга эришиш учун партиянинг съезди арафасида омманинг иқдорий ақтислиги билан тутилган ажойиб ҳаракат диққатга сазовордир. Гап, қолхоз ишлари чикарилишини турлишарли машҳур новаторлари М. Поситиний ва П. Ведута ўртоқлар бошлаб берган янги ватанпарварлик ташаббуси ҳақида бораётди. Уларнинг қолқ, қўшни қолхозларини оталикча олиб, ҳар томонлама ердамлашайлик, бу ҳўжаликларини ҳам олдигилар қаторига ўтказиб, умумий юксалишга эришайлик! деган оташин қарқиринини республикамиздаги кўпчилик пешнадам қолхозларнинг раҳбарлари қўллаб-қувватладилар. Чунки мамлакатимиз қишлоқ ҳўжалигини жадал суратда ривожлантиришдек аҳди жон боши ҳисобига маҳсулот етиштиришда Америка Қўшма

Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитетига

Қадрли ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети барча совет коммунистлари ва совет халқи номидан сизга ва барча хитой коммунистларига, Хитой Халқ Республикаси меҳнатқилларига Хитой Коммунистик партиясининг шонли 40 йиллиги муносабати билан қардошлик салони ва қизгин табриклар йўллайди.

Қардош Хитой Коммунистик партияси қандай оғир ва мураккаб кураш йўлини босиб ўтганлигини Совет Иттифоқи коммунистлари яхши биладилар. Хитой Коммунистик партиясининг вужудга келиши ва шаклланиши Оқтобрий улуғ интернационал ғоялари таъсири билан бевосита боғлангандир. Хитой Коммунистик партиясининг қишқ йиллик жанговар тарихи таҳримонлик ва фидокорона курашнинг ажойиб намуналари билан тўла бўлиб, бу кураш давомда партия сафлари ўсиб ва чиқиди. Хитой коммунистлари ишчилар синини, деҳқонларини ва мамлакатнинг барча прогрессив кушларини ягона фронтда жипслаштиришда, халқ революциясига бошчилиқ қилдилар. Бу революция 1949 йилда империализм устидан ва унинг таъчи бўлган реакция гоминданчилар тузуми устидан тарихий талаба билан тугалланди.

Хитойда халқ революциясининг ғалабаси империализмнинг Осиёдаги позицияларига қаршатиқ зарба етказди, жаҳон кушлари нисбатининг социализм фойдасига ўзгаришига ғоят даржада ёрдам берди. Хитойда халқ революцияси мустақил ва қарам мамлакатларда миллий-озодлик ҳаракатининг янада зўр куч билан юксалишига сабаб бўлди.

Хитойда халқ демократик тузумининг қарор топганлиги ғолиб марксизм-ленинизм таълимоти янги тантанасининг ёрин далилидир. Социалистик ҳамкорликдаги қардош мамлакатларнинг аҳил оиласига қўшилган Хитой Халқ Республикаси олдига нурди социалистик жамият қуришнинг мислсиз истиқболлари очилди.

Эъ жонон Коммунистик партияси, унинг ўртоқ Мао Цзэдун бошлиқ Марказий Комитети теъарағига маҳкам жипслашган Хитой меҳнаткашлари халқ ҳўжинати йилларида социалистик қурилишда жуда катта муваффақиятларга эришдилар. Мамлакатда амалга оширилган ғоят чуқур социал-иқтисодий ўзгаришлар Хитойда социалистик муносабатларнинг ҳал қилувчи ғалабасини таъминлади. Ҳозирги ватнда Хитой Коммунистик партияси Хитойни замонавий саноатга, юксак даражада ривожланган қишлоқ ҳўжалигига илгор фан ва маданиятга эга бўлган қудратли социалистик давлатга айлантиришдан иборат муҳим тарихий вазифани муваффақиятли амалга ошириш учун бутун хитой халқининг зўр куч-ғайратини сафарбар қилмоқда ва йўналтирмоқда.

Бизнинг партиямиз ва бутун совет халқи хитой халқининг ҳамма муваффақиятларини, унинг иқдорий кушлари ва талантларининг ўсишини дўстона зўр эътибор билан кузатмоқда. Биз хитой халқининг бу муваффақиятларига ҳамда коммунистлар бошчилигида ўз ажойиб Ватанининг раъқати йўлидаги фидокорона меҳнатда кўрсатган битмас-туганмас гайратига чин қалбимиздан қувонмоқдамиз.

Совет Иттифоқи ва Хитой коммунистик партиялари ўртасида марксизм-ленинизмнинг пролетар интернационализмининг буюк принциплари асосланган маҳкам қардошлик муносабатлари ташкил топди. Партияларимизнинг мустаҳкам дўстлиги ва ишбиллиги СССР ва Хитой халқларининг тўб манфаатларига мос бўлиб тушади. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясини партияларимиз ва халқларимиз ўртасидаги бузилмас дўстлик ва ҳамкорликнинг бундай бўлиб ҳам мустаҳкамлаш, қолқилиш ва илғи партиялар байлашлари Москва кенашининг ҳўжинатларига амал қилиб, социалистик лагерини ва бутун жаҳон коммунистик ҳаракатининг бирлигини мустаҳкамлайди.

Янасини хитой халқи ҳамма ғалабаларининг синалган раҳбари ва ташкилотчиси — Хитой Коммунистик партияси!

Янасини Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикаси халқлари ўртасидаги, КПСС ва Хитой Коммунистик партияси ўртасидаги абадий бузилмас дўстлик ва ҳамкорлик!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК
ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ.

Москва, 1961 йил 30 июнь.

ОЛМАЛИҚ МИС БОЙИТИШ ФАБРИКАСИ ИШГА ТУШДИ

Олмалиқ мис бойитиш фабрикаси биринчи навбатининг биринчи секцияси ишга тушди. Мис концентратларини ишлаб чиқариш бошланди.

Республикамиз рангли металлургия саноатининг бу янги қорхонасини асосан, «Алмаликвинчестрой» трестининг 2- ва 4-қурилиш бошқармалари қурдилар. Бу кун ушбу қорхона қурилишида гайрат билан ишлаган азаматларга халқимиз офарини деюнда. Улар орасида фабрика қурилишга бирикчилар қатори келган М. Садохин, В. Навиев, Б. Смирнов, А. Сайдаметов, И. Гиндулин бошлиқ бригадаларнинг фидокорлиги билан ишлаган қурувчилари ҳам бор.

Москва, Ленинград ва Киевнинг гигант саноат қорхоналари, бошқа иттифоқи республикаларнинг завод ва фабрикалари етти йилликнинг бу муҳим қурилиши учун зарур бўлган асбоб-ускуна, машина-механизмларни ўз вақтида етказиб бердилар.

Меча биз мис бойитиш фабрикасида бўлиб, ишчи ва инженер-техник ходимлар, фабрика раҳбарлари билан суҳбатлашдик.

ДУСТЛИК СТАНЦИЯСИ

Қирғизистоннинг Ленин райони ва Ўзбекистоннинг Пахтабод райони меҳнаткашлари «Маданият» насос станциясини дўстлик станцияси деб атайдилар. Бу станция қардош республикаларнинг пахта далаларига 31 метр пастликдан сув чиқариб беради. СУРАТДА: Пахтабод район партия комитетининг секретари У. ЭМИНОВ станциянинг инженер-электрикчи Т. АБДУЛЛАЕВ билан суҳбатлашмоқда.

Л. Мейнерт фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ҳар товуқдан 70 тухум

Поп районидаги «Правда» қолхозини тухум тайёрлаш ярим йиллик планини муддатидан илгари бажарди. Давлатга 16 миң дондан кўпроқ тухум топширилди. Қолхоз паррандачилари олти ой мобайнида ҳар товуқдан 70 дондан тухум олдилар.

Н. КОМИЛОВ.

КОММУНИСТЛАР ОЛДИНГИ САҒДА

Партия XXII съезди шарафига бошланган социалистик муносабатда коммунист ўртоқ П. Ильин бошлиқ биринчи цех коллективини олдинда бормоқда. Тошкентдаги унинг мебель фабрикасининг бу цехи олти ойлик плани муддатидан бир ҳафта илгари бажарди. Ишлаб чиқарилаётган меъбелнинг сифати яхши.

Т. НАЖМИЙ.

РЕСПУБЛИКАДА БИРИНЧИ БЎЛИБ

Тўртқил ва Беруний районидagi сугориш каналларини тўзалашда қирққа яқин землессоз экипаж коллективлари баракани ишлатишти. Тажрибали механизатор Мурод Йонгелдиев экипажни гидромехани, заторлар ичда республикада биринчи бўлиб бир йиллик плани бажарди. Ўртоқ Дўсмубетов экипаж ҳам йиллик плани бажариш арафасида.

И. МАДГАЗИН.

Н. С. Хрушчев шахзода Суфанувонгни қабул қилди

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев 30 июнда Женевадан ўз ватанига кетаётганида Москвада тўхтаган Нео Лао Хак Сат партияси Марказий Комитетининг раиси шахзода Суфанувонг жаноб олиларини қабул қилди.

Н. С. Хрушчев билан шахзода Суфанувонг Лаос проблемасини тинч йўл билан ҳал этишга, шунингдек Совет Иттифоқи билан Лаос ўртасидаги ҳамкорликка доир масалалар юзасидан самимий, дўстона суҳбатлашдилар.

А. АБДУНОДИРОВ,

«Кизил Ўзбекистон» маҳсус муҳбири.

Б. НИМ,

«За цветные металлы» газетасининг ходими.

СУРАТДА: бош корпус бинасининг ички қурилиши.

В. Баскаков фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Гана халқига табриклар

МОСКВА, 30 июнь. (ТАСС). Гана Республикаси эълон қилинган кунининг бир йиллиги муносабати билан СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ва СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. Н. Брежнев Гана Республикасининг дўст халқига ва ҳўкуматига самимий табриклар ва энг яхши тилаклар йўлладилар.

Совет халқи, дейилади телеграммада, мамлакатларимиз ўртасида тула тенг ҳўқуқлиликка, ўзаро ҳўрмат ва ишончга асосланган дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари вужудга келганлигини мамнуният билан таъкидлайди.

ДРАМАТУРГИЯ ВА ТЕАТРДА ЗАМОНАВИЙЛИК

Театрда «асосий фигура» ким? — актёр, режиссёр, драматургми? Бу савол мунозараларга сабаб бўлган вақтлар алдақачон ўтиб кетди. Спектакль — шундай бир аjoyиб қотишмадирки, бир гоҳдан илҳомланган актёр, режиссёр, драматург, композитор, расмчи, балетмейстернинг фикрлари, истеъдоди, маҳорати унда мушаммаслашади.

Ўзбекистон Ёзувчилар, Композиторлар, Рассомлар союзларининг республика Маданият вазирлиги билан биргаликда 28.29 июлда ўтказилган кўшма пленуми иккунчи кунлари янада жипслаштирилган янги конкрет йўлларни белгилаб олишга ёрдам берди. Кўндан бери ораёқчи кўтилган бу учрашувда ҳозирги кунда театрлар билан томошабинларнинг ўзaro алоқаси турган асосий масала ҳақида, драматургия ва театрда замонавийлик проблемаси устида жиддий ва принципиал гап юритилди.

ҚАХРАМОН ИЗЛАБ

Томошабин театр унга янги қаҳрамонни кўрсатишни, коммунизм қураётган замонашнинг янги дунёсини, ҳис-туйғуларини, муддаоларини очиб беришни кутмоқда ва шундай талаб қўйишга у ҳақлидир. Ахир драматургия ва театри ҳаётнинг ўзи етарли «материал» билан «таъминланмоқда».

Мен, — деди ҳаёжонлиб драматург И. Султонов, — донгдор меҳнаткорлар-пахтакор Мелиқўши Умрзоков билан бўлган учрашувимни ҳеч қачон унутмайман. У, аjoyиб, барқарор характерга эга бўлган забардаст, доно ва шу билан бирга ҳайрон қоларли зармада қатъиятчан одам. Менинг назаримда замонашнинг адиб, яхши, тилиш фаншарлари Умрзоковда мукаммаллашган. Мелиқўшининг аjoyиб ҳаётига ўхшаш киши таъдирини порлоқ образлар тили билан қийос қилиб берилса, томошабин уни жон-дилидан қўрсатиб бўлиб қабул қилар эди. Лекин, эътироф этиш керакки, театрларимиз саҳнасида ўзининг баъзи кишиларни ишондилов бўлиши ва қуввати билан ҳаётдаги тинчликка тенг келадиган қаҳрамонлар ҳали оз.

Чинакам санъаткор доимо изланади, коммунизм қураётган совет кишиларнинг энг яхши фазилатларини ўзига тўлганга образ яратиш — бу изланишларнинг асосий мақсадидир.

Ана шу масала қизгин фикр олишувга сабаб бўлди.

— Томошабин саҳнада ўзини қўрибгина қолмай, ўзи қандай бўлиши кераклигини ҳам қўриғи қозим, — дедан фикрни айтиш Фарғона вилояти театрининг бош режиссёри С. Аҳмедов.

— Қаҳрамоннинг интеллектуал дунёсини очиб бериш, замонашнинг руҳини таъдил қилиш, ундан янгиликни ишондиловни қилиб топиш керак, — деди таъкидчи В. Фролов.

— Қаҳрамонни ҳаддан ташқари «қаҳрамонлаштириб юбориш» ярамайди. Қаҳрамон томошабин кўзига ўз ички дунёсининг бутун хилма-хиллиги билан, шубҳаларни барқарор қилиши, янгиликни қарор топириш учун машаққатли кураш олиб бориши билан гадаланади, — деди драматург А. Салинский.

— Бизга «Чапаяв»даги Фурманов ва «Улуғ»ражданнинг»даги Шахнов каби аjoyиб қаҳрамон керак, бундай қаҳрамон билан биз фарҳанга олайлик, — дедан талабчи қўйди режиссёр Л. Фазиев.

Бир масалада ҳам нотийжарли фикрлар бир йилдан қичди. Ҳаётда бўлгани каби саҳнада ҳам қаҳрамонлар бир-бирига ўхшайди деган бўлиши мумкин ва керак.

ҲАЁТИЙЛИК — КОНФЛИКТНИНГ НЕГИЗИ

Саҳнадаги қаҳрамонларимиз ҳаётда қандайдиган вазиятлар ҳақида рағбат-баранг ва ҳаётини бўлмоғи керак. Уларимизнинг ва шаблон бир хилда зарарлидир. Бу жикҳатдан олганда, ёш драматург Д. Файзиёвнинг «Зарафшон қизи» пьесаси атрафда ўтган мунозаралар характерлидир. Бу пьесани «савадгари» таъкидчилар ҳам бўлди. Пленумда эса, шу пьеса қўйилганда кўп гетарларнинг залига одам сийғай кетган, дейилди.

Бундай мунаффақиятнинг «сир»ини Мукимий номида ва Фарғона вилояти театрининг бош режиссёри И. Радуна ва С. Аҳмедов ёрдамчи очиб бердилар. Томошабинини биринчи гада кескин конфликт — янгилик тарғибчи билан эскилик тарғибчи билан ўртасидаги тўқнашув ўзига тортади. Ана шу тўқнашувни ишлаб чиқаришда оддий «келиш-мовчилик» деб тушушган кишилар ҳақ эмас. Ахир, гап эски тасаввурларни емириб ташлаш ҳақида, пахта териш машинаси билан бирга қишлоқда янги қарашлар кириб келадигани, техника билан қурулган одамнинг имкониятлари кенгайтилганини тўғрисида бормоқда-ку. Гарчи ёш драматург ҳали профессионал маҳоратини ҳали таъминлаштириши керак бўлсада, у, тўғрисида — санъаткор сифатида ҳаётга актив аравалиши йўлида қўрибди.

Башарти, драматург билан театр ҳаётини ётарли даражада тараққийлаган бўлса, энг усталик билан тузилган сема ҳам пьеса билан спектаклнинг жонига аро қиролмайди. Ҳамма номи театрнинг бош режиссёри А. Гинзбург айрим драматурглар ва қаҳрамонларни ёртасидаги муносабатларини ҳаёт маънасида роия қилганга ҳолда прамитивлик билан кўрсатадилар, деди. Бундай пьесаларда кишини юрғатган жинг этно гегалган, иштирок этувчи шахсларнинг характерларини ёғсатиридангаш ишондири далиллар йўқ. Сўнгги вақтларда «колхоз темасига» бағиш-

ланган асарларда шундай бир штамп пайдо бўлдики, бу пьесаларда албатта қолоқ, ўзар қолхоз ранси бўлади, у бир пьесадан иккинчи пьесасига қўчиб юра беради.

Кўпинча эса ҳаётда яқиндагина бўлиб ўтган, ҳаётнинг ўзи бир ёқ қилган ҳодисалар саҳнада ўйналади ва театр томошабинга яхши маълум бўлган гапларнинг ёнига аслида бирон янги гап қўшиб айтолмайди.

— Драматургларимиз баянган ҳамма гап «равшан бўлиш»дан аввалроқ асар ёзсалар бўлмайди-ми? Олга юришимизга ҳали ҳалақит бериб турган ҳодисалар ҳақида биринчи бўлиб гап очсалар бўлмайди-ми? Янгиликни, илғорликни, санъат кучи билан қўллаб-қувватлаш мумкин эмасми? — деб савол берди драматург А. Салинский.

— шундай қилсак, партияга чинакам ёрдам берган бўлар эдик! Воқеаларнинг думида осилиб юришга барҳам бериш керак, дедан фикрни бошқа нотийжар ҳам қувватлади. Уларнинг умумий фикрини ифодалаш учун Маяковскийнинг қўйилган сўзларини келтирса бўлади: «Театр акс эттирувчи ойна эмас, балки катта қилиб кўрсатувчи ойнадир».

ДАДИЛЛИК ВА РЕПЕРТУАР

Театрларнинг вакиллари замонавий пьеса, опера, балет яратишнинг қийинчиликлари олдига чекинаётган драматурглар ва композиторларга катта талаблар қўйилди.

— С. Бобоев ва К. Яшинларнинг «Ҳамза» операси 20-йиллар воқеалари ҳақида олган асарлар, — деди Навоий номи театр директори Х. Устабоева. — Ўзбекистоннинг бутунчи қўни қайда қолди? Эҳтимол, композиторларимиз билан либретточиларимиз а н и г т планларидан кишига тасалли берадиган бирон янгилик берибди? Афсуски, бу планларда ҳам узоқ ёки янги ўтмиш тўғрисидаги асарлар кўзда тутилган қолса.

— Бунга биз ҳам айбланимиз, — деди А. Михайлов. — Чунки спектакль, драматург билан театрнинг биргаликда куч сарфлаши билан ёрбига чиқади. Театр эса, янги пьесани саҳнага қўйиш тўғрисида баъзан чинакам ғамхўрлик кичмайди.

Спектакль муваффақиятли чиқиши учун, — деб давом қилди нотийжар, — актёр билан режиссёр спектаклга навбатдаги, «кундалик» топириш деб қарамасдан, уни ўз ҳаётининг иши деб ҳис қилмоғи керак.

Роль яхши ёзилмайдиган, унинг ютуқ келтирадиган жойлари йўқ, деб пьеса атоири шайинга айтилган таъналарини актёрлар тез-тез эшитиш мумкин. Автор ялбдорли, ёки актёрнинг — бу билан томошабиннинг иши йўқ. Актёр образга ҳаётдан олган ўз билиминини, ўз бейбарорлиги қўйганини кўрсатувчи мисоллар театр тарихида оз эмас ва, ҳатто, Чехов Тургенев, Горькийнинг устозлар ҳам аятов бағишга ишонган кўи қаровин ишор қилиб чилан эмас. Ёнаган учун актёрдан мунозарат бўлганлар. Лекин бунинг учун театр билан драматург ўртасида чинакам эътилоқ, ҳақиқий ҳамия-хатлик бўлиши зарур.

СПЕКТАКЛНИНГ ТУҒИЛИШИ

Мукимий номи театрининг бош режиссёри И. Радуна ана шундай дўстлик спектаклнинг туғилишига қандай ёрдам берганлигини ҳақида гапирди.

«Зарафшон қизи» пьесасининг таслабни вариант саҳнага қўйиш учун яроқсиз эди. Лекин театр коллективини асарнинг камчиликлари тўғрисида кўриб қолди, балки автор билан биргаликда иш олиб бориш учун яхши негиз борлигини ҳам пайқиди. Ёш драматургнинг таслабни қаламида қўллаб-қувватлаган кўп саҳна устозларининг ҳаётини қўлиб, Театрнинг маслаҳатчи билан автор қарамон Кучуқнинг образини оинишлатилди. Ҳаёт ҳақиқатига мувофиқ, қаҳрамоннинг йўли ва муваффақиятлари учунлик текис ўтганга бўлсада, ааммо ишондилов бўлиб қилди. Янги персонаж — кўббақам Бегмат пайдо бўлди (уни атоири С. Хўжаев ёзилган). Автор томонидан «бита бўёкда» ёзилган салбий роллар «шумча бўёклар билан хийла бўйотилди».

Бундай ҳамоқликда ишлаш — совет театрининг традициясидир. В. Маяковский актёрларнинг маслаҳати билан ёш пьесаларига баъжонли янги репликалар киритар, образлар характеристикасини мукаммаллаштиради эди. Томошабин спектаклнинг самимий кўтиб олган эди. Бунга коллектив жонлидиган ҳўрсанди. Спектаклга театргаги ёрдамчи ҳам автор билан биргаликда кўпгина меҳнат ва кўчм қўйган бўлади.

Пленум қувончли, бундай мисоллар Ўзбекистон театрлари таърибидан оз эмас. Навоий номидаги театр «Ҳамза» операси янги таслаб билан кўи ишлади. Ҳамза номида театр «Мирас» Ўзбекистон спектаклини ишлаш устида автор билан биргаликда самарали меҳнат қилмоқда.

Театрларнинг барча қадимлари, санъат барча тўрларининг вакиллари бу ишда бир килда актив катнашмоқлари керак. Спектаклнинг бешагини бепарволик билан қараш унинг голияи ва баъзи кимматини пасайтириб юбораётганини ҳақида пленумнинг қўлига қатъиятчан айтиб келди.

Спектаклларга қурилган декорацияларнинг қиммати «чўнча безакчи неча қубометр ёғот-тахта ва неча метр ҳўба сафранга қарабгина ўлчаш мум.

кин, — деб шикоят қилди рассом И. Вальденберг. Жуда катта, ширтки дабдабали декорациялар асар гоиясини ифода этишга ёрдам бермайпти, спектаклнинг ритмига ҳалақит беришти.

МАҲОРАТНИ ОШИРАЙЛИК!

Театр драматургининг муносиб шериги бўлмоғи учун рассомлар, режиссёрлар, музикачилар, рақ қосларнинг маҳоратини тинмай ошириш керак. Бундай театрларда шу чоққача бу ҳақда керагича ғамхўрлик кўрсатилаётган. Аммо, пленум катнашчилари асосий талабини ўқув юртлари олдига қўйди. Ўқув юртлари мадақали санъат ҳодимлари тайёрлаб бериши керак.

Тошкент консерваторияси ашулачиларни кам тайёрламоқда ва тайёрлаганида ҳам яхши тайёрлаётган. Ҳозирнинг ўзидаёқ опера труппасини тўлдириб Навоий номида театр олдига кескин проблема бўлиб қолди. Вокалчиларни тарбиялаш жараёнидаги муҳим камчиликлардан бири шуки, улар орасида замонавий операнинг энг яхши намуналари пропаганда қилинмайди. Консерваторияда музикачилар, хусусан торли асбоблар труппасида музикачилар тайёрлаш соҳасидаги ҳозирги аҳвол ҳам ташвишлантираётган. Хореография билан юрти ўзбек миллий рақс устозлари тайёрлаш тўғрисида яхши беш қотираётган. Бу кайларнинг ҳаммаси Тошкентдаги ва областлардаги бошқа театрларга ва филармонияга ҳам кераклидир.

Област театрларининг рассомлари методик раҳбарлик олмаётган. Бунинг оқибатида олақталарнинг баъзи жикҳатдан беаъиш жиддий нуқсонлар юз бермоқда.

Пойтахтдаги кўп театрлар ўзларининг жойлашдаги ҳаммасабаларини унутиб қўйди. Масалан, Қорақалпоғистон АССР маданият министри Озмиров Ҳамза номида театр коллективини ўз олақаларига Станиславский номида Нукус театрини унутиб қўймасин, деб эътилоб қилди.

Пленум катнашчилари надрлар тайёрлашни яхшилаш тўғрисида бир қанча тақдир келтирдилар. Жумладан, театр-бадний институтда актёрлар ва режиссёрлар тайёрлаш практикасини қайта қараб чиқиш, яъни бу институтга муайян амалий таърибраси бўлган ва санъатини чинакам севаган кишиларни ябориш керак. Консерваторияда баъзи ва хореография билан юртларидан ўқув процессини яхшилаш билан бир қаторда, пойтахтнинг йиринг театрлари ҳўзурда театр ҳодимлари тайёрлаш курслари очиш тасвир қилинди.

Пленум катнашчиларининг умумий фикри шундай бўлди: санъат ҳодимларига нисбатан тақдир шопчи чин қўйилган оқлашни истеъдод ҳар бир киши ҳўмоғи керак.

ИЖОДИЙ КУЧЛАРНИ ЯНАДА ЖИПСЛАШТИРАЙЛИК

Ижодий кўчларни бирлаштириш театргагина фойда етказиб қолмайди — бундан санъат ва адабиятнинг ҳар қайси тури манфаат қаради. Композитор С. Бобоев, Ўзбекистон театр жамиятининг раиси О. Хўжаев шу ҳақда гапирдилар. Ижодий планларини ва янги ишларни биргаликда муҳокама қилиш асарлар яратишда ҳамкор бўлиш, қолса берса, санъатдошларнинг бир-бирларига маслаҳат бериш турли-ҳал — адабиёт, музика, рассомлик, хореография санъатини ривжолантиришда шубҳасиз, барқарор тасвир қўрсатади.

Санъат проблемаларини назарий жикҳатдан ишлаб чиқишнинг аҳамияти тўғрисида, адабиёт театр, музика таъкидчиларини ривжолантириш ҳақида алоҳида гапирди. Катта асарнинг автор, театр коллективини малакали таъкидга мушожир. Журнал ва газеталарнинг редакциялари бунга кўпинча эътибор бермайдилар.

Энг муҳими — адабиёт ва санъатнинг китобхоналар ва томошабинлар билан алоқасини мушаккамлаштириш. «Ташселлаш» заводи-нинг ишчиси А. Микояннинг нутқи билан пленум катнашчилари зўр қизиқиб, билан тинглаганликлари тасодифий эмас.

Бизга шундай пьесалар керакки, уларни театрола таъкид қўрайлик ва ўз клубимиз саҳнасида ўйнайлик, шундай ўқишлар керакки, уларни айтганда, яйраб ишлайлик ва роҳат қилиб дам олайлик. Аммо, бундай асарларни ярамоқ учун ишчилар орасига тез-тез пайдо турмоқ керак.

Коммунистнинг меҳнат коллективини номини олиш учун курашадиган бригадаларнинг азоси А. Микояев ишчилар синфининг малакани юксалтириш соҳада ва ёрқин чиқиб берди. У ишлаб-келган бригадалар ҳамма аjoyиб меҳнат қилган ва ўқийди, ҳали театри саҳнасида катнашган учун вақт топади, бошига дара тўнча, биргаликда енгил ва шодлик келганда биргаликда баҳам қўлади. Ана шу қиёқини эшитган одамларнинг кўн-ида бу бригадаларнинг ҳаёти повестда, пьесалар, қўшиқлар эки эътиришга муносиб экан, дедан фикр пайдо бўлди.

Ижодий қодимларнинг биргаликда ўтказган учрашувни нияҳда самарали бўлди. Бу учрашув адабиёт ва санъат ҳодимларининг энг фахрли ва мароқли вазаифларини амалга оширишнинг конкрет йўллари белгилаб олганига ёрдам берди. Никита Сергеевич Хрущёвнинг сўзлари билан айтганда, адабиёт ва санъат ҳодимларининг вазаифлари коммунистнинг жамиятини инсоният порлоқ келажиги учун, ер юзидagi одамларнинг тақдир-савоати учун ўзлари тайлаб олган кураш йўлидан ҳеч қандай қўчиқчи тўйлар олмайдиган эътиқонда мушаккам ва мотоматли қувчи-ларни тарбиялаш учун ишдага асарлари билан иштирок этишдан иборатдир.

Е. ЕФИМОВ,
(ЎЗТАГ мухбири).

Ургангдаги «Красный Октябрь» ёғ заводида Санъат Арзимурад, Ёғуб Бобоев ва Мифтоҳ Яфоров ўртоқларини таъминлаган одам йўқ. Бу ўртоқлар-корхонанинг кека ишчилари. Улар коммунистнинг меҳнат зарбдори деган юксак ном учун курашмоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИДА

ҚОРАҚАЛПОҚ САНЪАТКОРЛАРИ

Қорақалпоғистон АССР санъаткорлари қандай қўшни, муносабатда Хоразм областига келдилар. Улар области меҳнатчиларига томошаб кўрсатмоқдалар.

КОЛХОЗДА ҚУРИЛИШЛАР

Янгиёғ районидagi Наринмаов номида колхоз бу йил янгида 75 болага мўлжалланган асли, боғча ва 40 ичилик кекалар дам олиш уйи қурумоқда.

200 бош сийр сийдиган молхона ва кўб фермаси учун алоҳида бино ҳам қурилаётган.

ИЛГОР СУВЧИГА РАДИОПРИЁМИ

Хева районидagi Калинин номида колхоз правлениеси масмасда ёғузи кўп, яхши, сифатли суғорган суғиларини мунофотлаш учун бита радиоприми, 4 та совет ажратди, 20-дан ортиқ сувчи бу мунофотини олди учун муваффақият қилди. Ҳўзир 7-бригада сувчиси Аввазон Хўжайнов, Аҳмад Боттаевлар муносабатда олдига бораётдилар.

АЖОЙИБ ЯКУН

Ҳўзир районидagi Киров номида колхоз чорва молхўсларини қўйлатиш учун молхўсларни бўлақига боғмоқда. Янгида ёғишга топирилган 55 бош қорамоннинг ҳар бирининг оғирлиги ўртача 252 килограммга тўғри келди. Яна 61 бош қорамол ва 25 та чўча ёғишга қўйилди.

134 МИНГ ДОНА ТУХУМ

Сталин номида колхоз Турфан районида энг йиринг ва илгор колхозлардан бири. Колхоз давлатга 115 миғ ўғина 134 миғ дон тухум сотиб, йиллик планни ортиғи билан бақарди. Колхоз қўшимча яна 16 миғ дон тухум сотишга ваъда қилди.

Х. ИКРОМОВ

«Кизил Ўзбекистон»нинг махус мухбири.

«ТАШТЕКСТИЛЬМАШ» НОВАТОРЛАРИНИНГ ЭСТАФЕТАСИ

Тошкентдаги тўқимачилик машинасозлик заводида рационализаторлар ва иштирокчилар эстафетасининг биринчи дараиси тамом бўлди. Заводидаги эстафета дафтарида 60 дан ортиқ нодир тақдир ёзилди. Новадорларнинг фикри асосан ермеҳнат ишларини янада автоматлаштириш ва механизациялаштиришга, бу ишларни бақаришда сарфлаганидан кўл меҳнати, ни тўғатишга қаратилган.

Селаслардан А. Гуров ва С. Карпинский уездларини йилгидаги ҳамма кўл ишини механизациялаштирилди. Бир группа энергетиклар симларнинг устига материал ўраш қўб сезмеҳнат ишда меҳнат унумдорлигини олти бақарав ошириш ишонини берадиган махус станок яратди. Иккунер К. Гейла ишлаб чиққан янгилик ҳар қандай корхонанинг кўйиш пехида жорий қилинса, бракини анча қайтартилади. Чўнча ўқаш Ўзбекистоннинг бутун сановати учун тармоқ аҳамиятига эга бўлган ана шу бошқа 13 тақдир рационализаторлар эстафетасининг республика дафтарида кинишди.

«Таштекстильмаш» заводи новадорларининг бу йил жорий қилинган тақдирларидан ҳўзирдаги 80 миғ бўлган кўпрок кенгайтирилди. Мақтаини ўз олақига олган Қўйтош кони дирекцияси ва ота-оналар комитети мақтаб учун янги ишлаб чиқариш цехи қуришга қарор қилдилар. Бу бино учун ота-оналар ва ўқувчилар ташаббус билан 140 миғ дон ва гишт қўйилди. Ҳўзир ишлаб чиқариш цехи битаб деб қолди.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЦЕХИ

Самарқанд области, Ғаллаорол районидagi Қўйтош посёласида жойлашган Қўйтош номидаги бир йиллик мақтабда амалий машгулотлар ўтказилганда, бинолар кенгайтирилди. Мақтаини ўз олақига олган Қўйтош кони дирекцияси ва ота-оналар комитети мақтаб учун янги ишлаб чиқариш цехи қуришга қарор қилдилар. Бу бино учун ота-оналар ва ўқувчилар ташаббус билан 140 миғ дон ва гишт қўйилди. Ҳўзир ишлаб чиқариш цехи битаб деб қолди.

М. АЛИҚУЛОВ.

ҚУРУВЧИ ВА ТИКУВЧИ ЎҚУВЧИЛАР

Нориндаги А. С. Пушкин номида 21-ўн бир йиллик мактабнинг 9-синфларидаги янги ўқув йилида бошлаб ишлаб чиқариш таълими жорий қилинган эди. 15 қиз учун тикувчилик ва 41 бола учун қуриш мушаккасланиклари бўйича алоҳида гуруҳлар тўзилиб, ҳафтада бир кун ишлаб чиқариш таълими берилди.

Мақтабда тикувчилик устасонаси очилди. Район маълумот жамияти қолдаги тикувчилик устасонасининг мастерларидан Л. Юнусова ва А. Ҳайбуллаевлар ўқувчи йилити қиларган эркаклар ҳамда болаларнинг уст-бош кийимларини бичиш ва тикишни ўргатдилар.

Шу кунларда ўқувчилар тўрт ҳафталик ёғи практикадан ўтишди. Улар тинаётган қўйлак, шим, костюмларни кўриб ҳавасиниғ келди. Ўқувчилардан Фотима Жалилова, Ольга Ким, Дором Ғафурова ва Озода Нормираевалар ишлаб чиқариш практикасида ҳамма аъло баҳо олмоқдалар. Ўқувчи-чақарлар ўз дўгоналарига ҳам уст-бош тикиб берадиган бўлиб қолди. Бўғина эмас, улар қўшни мактаблардан буюртмалар ҳам олишди.

Мақтаб тикувчилик устасонаси келаси ўқув йилида интернат-мактабларнинг ўқувчилари учун уст-

бош тикиш юзасидан буюртмалар қабул қилишни планлаштирди.

Район маълумот жамияти мақтаб устасонаси учун 6 та тикув машинаси ажратди.

Ўқувчиларнинг қурилиш бўйича тузилган гуруҳида ҳам йил бўли намунади иш олиб борилади. Район колхозлараро қурилиш ташкилотининг ҳодими Т. Маманов қурувчи-ўқувчилар гуруҳи асини тўғта бўлиб, райондаги турли қурилиш объектларига таъминлади. Ўқувчилар бетон қуйиш, гишт териш, қотлован қавлаш ва қисман сувов ишларини ўрганиб олдилар. Ш. Ерқулов, Н. Маматқулов, А. Мамадалиев, Н. Раҳимов, Х. Усмонов сингари ўқувчилар эса қисқа фурсат ичда разряд ичи бўлиб етишдилар.

КЎМИР КОНИНИНГ МАШЪАЛИ

Забойчилар бригадасини Шарғун кўмири конининг машъали деб атайдилар. Май ойи планини муваффақият билан бақарган бригада июнь ойи биринчи ярин планини ҳам тўла адо этди.

Бригада азаматлари қазиб чиқараётган кўмир таннархини икки процент қайтартиришга ва меҳнат унумдорлигини 6,5 процент оширишга муваффақ бўлдилар.

Ш. СИДИҚОВ.

ЯНГИ КОН ИШГА ТУШИРИЛМОҚДА

ОҲАНГАРОН шахри. (ЎЗТАГ). Баланг тоғли Навгарзон конида очиш ишлари бошланди. Бу ишларни Оҳангарон кўмири разрез иштирослаштирилган устасонасининг коллективни бақаришда. Бу ерда қазиб чиқариладиган руда Тўйнега эритиш-штаг комбинатида жуғатилди. Комбинатнинг маъдан бойитувчилари рудадан алюминий ва қисм сановати учун ҳомаш, шунингдек аийн вақтда алюминий ва бошқа металл концентратлари қичариб оладилар.

Янги корхона коллективни сьезд олди вахтасида турб, 15 миғ меҳнат қилмоқда. Шу йилнинг ўзидаёқ Тўйнега дастлабни 20 миғ тўйна руда жуғатилди.

